

Wspomnienie o profesorze Lesławie Grzegorzcyku 1929–2010

Prof. Lesław Grzegorzcyk

Medycyna naszego regionu i w Polsce poniosła bolesną stratę. W dniu 22 grudnia 2010 roku po długiej chorobie zmarł profesor dr hab. n. med. Lesław Grzegorzcyk, specjalista w zakresie dermatologii oraz specjalista medycyny pracy.

Urodził się 31 sierpnia 1929 roku w Rzeszowie jako syn Eugenii z domu Stary, nauczycielki, i dr. Józefa Grzegorzcyka, zasłużonego rzeszowskiego lekarza. Był wnukiem Karola Starego, nauczyciela, działacza Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, harcerstwa, propagatora sportu. Żona Halina z Grodzickich zmarła w sierpniu 2010 roku. Syn Wiesław ukończył studia lekarskie, a następnie studia artystyczne w Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięk-

nych w Krakowie. Jest profesorem nadzwyczajnym w Uniwersytecie Rzeszowskim i pracuje w Zakładzie Grafiki Warsztatowej i Projektowej Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Lesław Grzegorzcyk ukończył I Gimnazjum w Rzeszowie w 1946 roku i podjął studia w Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego (późniejszej Akademii Medycznej), uzyskując dyplom lekarza w 1952 roku.

Doktorat obronił w Akademii Medycznej w Łodzi w 1962 roku, a tematem pracy była choroba wibracyjna, którą dopiero w tych latach zaczęto się interesować i ją rozpoznawać, chociaż występowała często, zwłaszcza u pracowników przemysłu ciężkiego (Huta „Stalowa Wola”), a następnie podejmować działania profilaktyczne. W tym okresie poznałem pośrednio docenta Grzegorzcyka z obszernego piśmiennictwa naukowego, gdyż był wielkim autorytetem w tej tematyce, którą również się zajmowałem. Nie przypuszczałem wówczas, że po powrocie do Rzeszowa dane mi będzie poznać osobiście i nawet zaprzyjaźnić się z Profesorem, wspaiałym i skromnym naukowcem, nauczycielem i pedagogiem, mistrzem w prowadzeniu dysputy akademickiej, który stanowił dla wielu przykład kontynuowania obyczajów akademickich.

Stopień doktora habilitowanego (docenta) uzyskał w Akademii Medycznej w Krakowie w 1968 roku, profesora nadzwyczajnego w 1976 roku, również w AM w Krakowie, a tytuł profesora w 1992 roku.

Po ukończeniu studiów pracował jako asystent w Szpitalu Wojewódzkim w Rzeszowie (1952–1972), uzyskując specjalizację z zakresu dermatologii. W tych latach zainteresował się problematyką medycyny przemysłowej w byłym województwie rzeszowskim, uzyskał specjalizację w zakresie medycyny

ny pracy i pełnił funkcję dyrektora Wojewódzkiej Przychodni Przemysłowej w Rzeszowie.

W roku 1970 dzięki staraniom doc. dr. hab. Lesława Grzegorzczyka i dzięki pomyślnym decyzjom Senatu Akademii Medycznej w Krakowie powołano w ramach tej uczelni Zespół Nauczania Klinicznego. Początkowo szkolenie studentów odbywało się w Rzeszowie, Przemyślu, Krośnie i Sanoku, ale we wszystkich tych miejscowościach brakowało miejsc noclegowych. Występowały też kłopoty z organizacją procesu dydaktycznego i właściwym nadzorem dydaktycznym. Dlatego na wniosek kierownika Zespołu Nauczania Klinicznego, docenta Lesława Grzegorzczyka, w roku akademickim 1975/1976, krakowska Akademia Medyczna utworzyła w Szpitalu Wojewódzkim przy ulicy Chopina w Rzeszowie stacjonarne studia lekarskie dla studentów IV, a następnie V i VI roku. Od roku 1985, na prośbę Profesora, miałem przyjemność prowadzić wykłady z zakresu rehabilitacji medycznej dla studentów ostatniego roku studiów. Wspominam o tym dlatego, że w tych latach tylko kilka akademii medycznych w Polsce prowadziło takie zajęcia dla studentów medycyny i nawet macierzysta uczelnia Zespołu Nauczania Klinicznego (później Instytutu) nie prowadziła wykładów z rehabilitacji dla swoich studentów. Fakt ten uświadamia, jak szerokie podejście do nauczania medycyny reprezentował profesor Grzegorzczyk. W 1985 roku profesor Grzegorzczyk zorganizował w Rzeszowie konferencję z udziałem wiceministra zdrowia Lesława Krysta, rektora AM w Krakowie prof. Marka Sycha i władz wojewódzkich. Przyjęto na niej wspólną deklarację, że w Rzeszowie zostanie utworzony II Wydział Lekarski (zamiejscowy) AM w Krakowie. W celu realizacji tego ambitnego planu podjęto próby tworzenia innych komórek organizacyjnych i zakładów teoretycznych. Pozwoliłoby to kształcić studentów już od I roku. Jednak w 1991 roku podjęto niefortunna decyzję o likwidacji Instytutu Nauczania Klinicznego, co było bardzo niekonsekwentne, gdyż w 1989 roku oddano wreszcie budowany przez kilkanaście lat nowoczesny na owe czasy Szpital Wojewódzki nr 2 w Rzeszowie, który miał stanowić bazę dydaktyczną i naukową dla wydziału medycznego.

W związku z tym faktem dyrektor Instytutu Medycyny Klinicznej, prof. Lesław Grzegorzczyk, w roku 1992 przeszedł do pracy w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie, gdzie włączył się do pracy organizacyjnej i dydaktyczno-naukowej na poziomie studiów magisterskich na kierunku wychowanie fizyczne. W tym też roku dzięki staraniom Profesora dołączyli do zespołu lekarze – samodzielni pracownicy naukowcy i z innych dziedzin

pokrewnych. Profesor Lesław Grzegorzczyk został pierwszym dyrektorem Instytutu Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego, gdyż taką nazwę przyjęto dla instytutu ze względu na udział w kształceniu kilku profesorów lekarzy, a także ze względu na próbę zachowania ciągłości z Instytutem Medycyny Klinicznej. W roku 1994 instytut wszedł w skład Wydziału Pedagogicznego WSP w Rzeszowie, którego dziekanem został profesor Grzegorzczyk. W roku 1996 utworzono na kierunku studiów wychowanie fizyczne specjalność – rehabilitacja, którą traktowano jako etap przejściowy do utworzenia samodzielnego kierunku rehabilitacja ruchowa (od 1997 roku zmieniono nazwę kierunku na fizjoterapia). Coraz liczniejsi samodzielni pracownicy naukowcy wywodzący się z kręgów medycznych, wraz z profesorem Grzegorzczykiem, podjęli próbę utworzenia w Wyższej Szkole Pedagogicznej oddzielnego wydziału medycznego (Collegium Medicum).

Profesor był członkiem Senatu AM w Krakowie w latach 1978–1992, członkiem Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie w latach 1992–2000, dziekanem Wydziału Pedagogicznego w latach 1994–2000 i prodziekanem Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego od 2000 do 2005 roku.

Dorobek naukowy Profesora jest imponujący i dotyczy dermatologii klinicznej, wenerologii, choroby wibracyjnej i chorób zawodowych skóry. Łącznie obejmuje 205 publikacji, w tym 5 w języku niemieckim i kilka monografii: *Ropne i zawodowe schorzenia skóry w przemyśle metalowym* – 1957, *Wibracja w przemyśle i budownictwie oraz jej oddziaływanie...* – 1964, *Wpływ wibracji przemysłowej na człowieka* – 1966, *Człowiek w wypadkach drogowych* (praca zbiorowa) – 1970, *Drgania i ich oddziaływanie na organizm ludzki* – 1972, *Epidemiologia chorób zawodowych skóry* – 1974, *Medycyna ruchu drogowego; zagadnienia wybrane* (praca zbiorowa) – 1974, *Resovia* – Lesław Grzegorzczyk, Marian Kadow i Albin Małodobry – 1975, *Zarys stomatologii przemysłowej* – Lesław Grzegorzczyk, Kazimierz Stawiński, Zofia Knychalska-Karwan – 1979, *Człowiek a środowisko: wybrane zagadnienia z zakresu wychowania...* – 1993, *Zarys chorób zawodowych skóry* – 1996, *Ludzie starego Rzeszowa* – 1999, *Atlas diagnostyki zmian barwnikowych skóry* – Sławomir Bajcar, Lesław Grzegorzczyk – 2000.

Profesor był promotorem 11 prac doktorskich, recenzentem 3 prac habilitacyjnych i 21 doktorskich.

Profesor był członkiem Komisji Ergonomicznej PAN Oddział w Krakowie, Komisji Alergenów Przemysłowych PAN w Warszawie, Polskiego Towar-

rzystwa Dermatologicznego, prezesem honorowym KS „Resovia”.

Zainteresowania Profesora dotyczyły sportu, którego od najmłodszych lat był wytrwałym kibicem. Był też mocno zaangażowany w działalność społeczną na rzecz sportu, pełniąc przez 20 lat funkcję wiceprezesa klubu „Resovia”, by w dowód uznania uzyskać także tytuł Honorowego Prezesa „Resovii”. Interesował się kulturą i zabytkami, a w latach 1970–1990 XX wieku przyczynił się do uratowania dworu w Komborni, niedaleko Krośna, przed całkowitym zniszczeniem, wybierając to miejsce jako przyszły dom pracy twórczej AM w Krakowie (Collegium Medium Uniwersytetu Jagiellońskiego) i osobiście nadzorując prace remontowe.

Za swoją wielokierunkową pracę i zaangażowanie społeczne został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Polonia Restituta, Krzyżem Kawaler-

skim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym, Srebrnym i Brązowym Krzyżem Zasługi.

Józef Kanik w dziele „Sylwetki rzeszowian” (2009) tak pisał o Profesorze: „Piękno i sens ludzkiego działania polega na ciągłej pogoni za marzeniami. Realizacja choćby jednego z nich wyzwala nowe, jeszcze piękniejsze. Tak było i jest w życiu prof. dr. hab. nauk med. Lesława Grzegorzcyka. Np. chęć ulżenia robotniczej pracy wyzwoliła cały proces badań medycznych i szukania odpowiedzi na wiele pytań. Po drodze był doktorat i habilitacja, potem profesura i próba utworzenia uczelni, a obecnie kształcenie nauczycieli i trenerów, walka z rakiem skóry i ... wciąż marzenie o wydziale lekarskim w Rzeszowie”.

Takim człowiekiem marzycielem pozostanie Profesor w naszej pamięci na zawsze.

Andrzej Kwolek